

QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI

ILMIY-ELEKTRON JURNALI
9-SON

KOKAND UNIVERSITY | **2023**
HERALD | **VOLUME №9**

**QO‘QON
UNIVERSITETI
XABARNOMASI
9-SON**

**KOKAND
UNIVERSITY
HERALD
VOLUME 9**

**ВЕСТНИК
КОКАНДСКОГО
УНИВЕРСИТЕТ
ВЫПУСК 9**

9/2023

QO'QON UNIVERSITETI

XABARNOMASI

Ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

G'.E.Zaxidov

Bosh muharrir:

Sh.R.Ruziyev

Tahrir kengashi mas'ul kotibi:

A.A.Yusupov

Sahifalovchi muharrir:

T.M.Umarov

Texnik muharrir:

D.Z.Solidjonov

Tahririyat hay'ati:

1. I.f.d., prof., S. G'ulomov (O'z.R. Fanlar Akademiyasi)
2. DSc., prof., Sh. I. Mustafakulov
3. DSc., Mark Rozenbaum (AQSH)
4. PhD., I. Bobojonov (IAMO, Germaniya)
5. PhD., N. Djanibekov (IAMO, Germaniya)
6. PhD., K. Akramov (IFPRI, AQSH)
7. PhD., N. Yusupov (Woosong University, J.Koreya)
8. DSc., D. Xosilova (University of Wyoming, AQSH)
9. I.f.d., prof., B. Salimov (TDIU)
10. I.f.d., prof., K. Axmedjanov (KIUT)
11. I.f.d., prof., N. Maxmudov (TDIU)
12. PhD., Sh. Aktamov (Singapur universiteti)
13. I.f.d., prof., U. Gafurov (TDIU)
14. I.f.d., prof., X. Qurbonov (TDIU)
15. F.f.n., dotsent D. Xodjayeva (QDPI)
16. I.f.n., dotsent, N. Urmonov (TDIU)
17. F.f.d., prof., Sh. Shaxobidinova (ADU)
18. F.f.d., prof., M. Umarxodjayev (ADU)
19. I.f.n., dotsent, J. Qambarov (FarPI)
20. PhD, dotsent, D. Rustamov (ADU)
21. I.f.n., dotsent, A. Islamov (Qo'qon universiteti)
22. PhD., M.Najmiddinov (Qo'qon universiteti)

Tahririyat manzili:

150100, Farg'ona viloyati, Qo'qon shahri, Turkiston
ko'chasi, 28 a-uy, 1-xonadon

Qo'qon universiteti xabarnomasi

("Вестник Кокандского университета – Kokand University Herald") ilmiy-elektron jurnali Qo'qon universiteti Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2020-yil 10- oktabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №1138 raqami bilan ro'yxatidan o'tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O'zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-1695 ISSN-raqami olingan.

© "Kokand University" – 2023

Mundarija:/Outline:

Iqtisodiyot / Economy			
1.	Sh.Ruziyev	O'zbekistonda smart turizmni zamonaviy prinsiplari asosida rivojlantirish va bunda xorij tajribasidan foydalanish	3-6
2.	Kh.Sabirov A.Akbarova	Strategy for the development of free economic zones in Uzbekistan	7-10
3.	K.Светлана O.Арзиқулов Г.Атамуратова	Методы управления кредитным портфелем коммерческих банков	11-16
4.	J.Bobanazarova L.Zulfikarova	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida yoshlarning kasbiy layoqatlarini shakllantirish	17-20
5.	K.Kurpayanidi	Institutional aspects and risks in the digital economy: ways to reduce uncertainty for economic agents	21-25
6.	A.Abduvoxidov X.Nazarov	Qishloq xo'jaligi tarmog'ini zamonaviy axborot texnologiyalari orqali raqamlashtirish va innovatsiyalarni jadallashtirish istiqbollari	26-30
7.	Sh.Rasulova	Oziq-ovqat sanoat korxonalarini faoliyatini boshqarish hamda korxonalar iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	31-34
8.	Kh.Sabirov A.Akbarova	Influence of the volume of industrial production in Uzbekistan on the import trend	35-40
9.	M.Turg'unov	Raqamli iqtisodiyot sharoitida oziq-ovqat sanoati korxonalarini faoliyatida zamonaviy boshqaruv istiqbollari	41-45
10.	K.Svetlana U.Gulmira	Tadbirkorlik faoliyatida motivatsiya modellarining xorijiy davlatlar tajribalarining ahamiyati	46-49
11.	Г.Хусанова	Худудлар саноатини комплекс-инновацион ривожлантириш модели (Наманган вилояти мисолида)	50-52
12.	T.Boburjon J.Mamasoliyev	Mamlakat yalpi ichki mahsulotiga soliq turlarining ta'siri	53-60
13.	A.Abdusamidov	A comprehensive analysis of the impact of globalization on auditing standards	61-63
14.	K.E. Grishin Y.Djabbarova	Features of printing production in modern conditions	64-67
15.	X.Gafurov S.Abdulhamidov	Mamlakat yalpi ichki mahsulotini rivojlantirishda kichik biznesni o'rni va duch kelishi mumkin bo'lgan muammolar tahlili	68-71
16.	A.Abdusamidov D.Xo'jamurodov	Moliyaviy texnologiyalar tarixi va rivojlanishi: O'zbekiston misolida	72-74
17.	D.To'xtamurodov	Erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirishni boshqarishning samaradorligi	75-78
18.	Н.Мукумова	Состояние, тенденции и особенности развития рынка услуг высшего образования в Узбекистане	79-84
19.	J.Turg'unov	Mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari	85-87
20.	U.Mamadaliyev	Specific characteristics of tour operator activity management	88-90
21.	М.Усмонов	Актуальные вопросы достижения точки безубыточности на предприятиях	91-94
22.	Kh.Gafurov	Unraveling complexity: assessing the impact of real effective exchange rate on Uzbekistan's trade dynamics	95-98
23.	L.Yoqubov	Iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlari tahlili	99-101
24.	Z.Umarova	Iqtisodiy islohotlar sharoitida korxonalarni boshqarish	102-105
25.	O.Umarov Yo.Murodova	Sayyohlar uchun yovvoyi tabiat farovonligini oshirishda marketingdan foydalanish	106-108
26.	Sh.Saloxitdinov	Mehnat bozoriga oliy ta'lim muassasalari tomonidan bitiruvchilarni tayyorlashni tartibga solishning institutsional asoslari	109-112
27.	Sh.Rasulov	Mehnat resurslarining iqtisodiyot tarmoqlari bo'yicha bandligining joriy holati tahlili	113-116
28.	G.Melibaeva	An overview of the function of human resource management in employee performance and motivation	117-121
29.	M.Gulomkodiroya	An overview of green banking practices in Uzbekistan	121-125
30.	M.Tojiyeva	Kichik biznesni rivojlantirishning mamlakat ijtimoiy- iqtisodiy hayotidagi ahamiyati	126-130
31.	Sh.Po'latov Sh.Musabekov	The study of value-added tax: knowledge from the eu vat experience and Uzbekistan's vat system	131-135
32.	M.Sultonov	Fond bozori va unda tijorat banklarining tutgan o'rni	136-139

33.	Sh.Po'latov	O'zbekiston respublikasida qo'shilgan qiymat solig'i va aylanmadan olinadigan soliq to'lovchilarini bir-biridan farqli jihatlarini baholash	140-143
34.	A.Baxromov	Increasing the economic efficiency of textile industry enterprises through digital technologies	144-146
35.	H.Rasulov	Siyosiy mojarolarning turizmga ta'siri	147-150
36.	D.Mamayusupova	Turizm sohasida davlat-xususiy sherikligi ishtirokchilarining o'zaro hamkorligi samaradorligini oshirish	151-153
Pedagogika / Pedagogy			
37.	M.Ganiyeva D.Ergasheva	Unlocking knowledge: key pedagogical aspects of the study of philology	154-158
38.	Sh.Jumanova A.Abdullayev M.Odilova	O'zbekistonda pisa testi natijalari va boshlang'ich ta'lim o'quvchilarini bu testga tayyorlash istiqbollari	159-162
39.	M.Temirova	Mustaqillik yillarida O'zbekistonda ichki ishlar profilaktikasi inspektorlari faoliyatini tashkil etishning huquqiy asoslarini mustahkamlanishi	163-165
40.	G.Sanginova	Erta bolalik ta'limini qo'llab-quvvatlashda oilalarning roli	166-169
41.	N.Valiyeva	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyasini rivojlantirish yo'llari	170-173
42.	V.Abdullaeva	Yusuf Xos Hojibning "Qutadg'u bilig" asarining o'rganilishi hamda asardagi somatik frazeologik birliklarning qo'llanilishi	174-179
43.	S.Asilova	Tarbiyasi qiyin o'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirish masalalari	180-183
44.	Z.Eraliyeva D.Djo'rayeva	Bolalar tafakkurini rivojlantirishda ayrim didaktik o'yinlarning ahamiyati	184-186
45.	G.Komiljonova	Fanlararo bog'lanishlar asosida talabalarni bilim va ko'nikmalarini rivojlantirish	187-192
46.	Sh.Pardayev	O'quvchilarning individual o'quv natijalarini baholashga zamonaviy yondashuvlar	193-196
47.	A.Mirzakulov	IIV akademiyasi kursant qizlarini zamonaviy krossfit sport turi orqali jismoniy tayyorgarligini takomillashtirish	197-200
48.	F.Berdibekova	Akmeologik yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik mexanizmlari	201-203
49.	H.Akbarova	Talim jarayonlarini raqamli texnologiyalar asosida samaradorligini oshirish (onlayn o'yinlar)	204-208
Filologiya / Philology			
50.	M.Mamatqulova	How does a person become multilingual?	209-2012
51.	M.Mamatqulova	Needs analysis as a main phase for designing english for specific purposes (esp) course	213-216
52.	L.Uzakova	O'zbek va ingliz tillarida to'y bilan bog'liq leksik birliklarning lingvokulturologik tadqiqi: o'zbek va ingliz tillarida to'y bilan bog'liq leksik vositalarning chog'ishtirma tadqiqi	217-221
53.	G.Xoldorova	Alisher Navoiy ijodida sakkokiy an'analari	222-224
54.	M.Парпиева	Актуальные вопросы изучения русского языка	225-227
Raqamli texnologiyalar / Digital technologies			
55.	C.Гулямов A.Шермухамедов Б.Шермухамедов	Применение искусственного интеллекта в образовании	228-232
56.	F.Mulaydinov D.Otajonova	Breaking language barriers: the future of english language teaching with ar/vr technology	233-236
57.	F.Mulaydinov A.Abdullayev M.Odilova	Ta'limda raqamli texnologiyalarning roli	237-240
58.	T.Azimova	Matematikani o'qitishda qiyosiy usullar va o'quv texnologiyalari	241-244
59.	Sh.Akhunova	Concerns regarding the use of foreign experience and the significance of using digital technologies to boost the tourism network's competitiveness	245-249
60.	B.Akramov	Fizika fanini o'qitishda zamonaviy texnikalardan foydalanish va zamonaviy texnik qurilmalarni amaliy o'rganish	250-253

MAMLAKATIMIZDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH HOLATI VA ASOSIY YO‘NALISHLARI

J.A.Turg‘unov

Qo‘qon universiteti “Xalqaro turizm va iqtisodiyot” kafedrasida o‘qituvchisi,

Email: turgunov.jasurbek1123@gmail.com

Tel: +99890-628-20-02

MAQOLA HAQIDA

Qabul qilindi: 24-dekabr 2023-yil

Tasdiqlandi: 26-dekabr 2023-yil

Jurnal soni: 9

Maqola raqami: 19

DOI: <https://doi.org/10.54613/ku.v9i9.841>

KALIT SO‘ZLAR/ Ключевые слова/ keywords

yashil iqtisodiyot, yashil o‘shish, energiya samaradorligi, ijtimoiy qamrov, atrof-muhit, barqaror rivojlanish

ANNOTATSIYA

Ushbu tadqiqotda mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy asoslari ko‘rib chiqilgan. Yashil iqtisodiyot va “yashil o‘shish”ni ta‘minlashning ustuvor yo‘nalishlari tahlil qilingan. Tadqiqotning maqsadi mamlakatimizda yashil iqtisodiyotni joriy etish jarayonini tahlil qilish, uning hozirgi holati, istiqbollarini ko‘rsatib o‘tishdan iborat. Shuningdek, tadqiqotda mamlakatimiz iqtisodiyotini “yashil iqtisodiyot” tamoyillari asosida rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari o‘rganilgan.

Kirish. Oxirgi o‘n yillikda deyarli barcha mamlakatlarda tabiiy resurslardan foydalanishning hamda atrof-muhitga salbiy ta‘sirini oshirmasdan iqtisodiy farovonlikni ta‘minlashga qaratilgan shunday “yashil” iqtisodiyotga urg‘u berish tendensiyasi kuzatilmoqda hamda “yashil” iqtisodiyot konsepsiyasi ko‘pgina mamlakatlar uchun strategik ustuvor vazifa sifatida yuzaga chiqmoqda.

2008-yildagi iqtisodiy inqiroz, “yashil” iqtisodiyot jahon iqtisodiyotini tiklash va kelajakda katta zarbalarining oldini olishning operatsion strategiyasi sifatida ko‘rib chiqila boshlandi. Shundan so‘ng “yashil” iqtisodiyot va “yashil” energiya masalalari xalqaro ahamiyatga ega bo‘ldi va BMT darajasida muhokama qilina boshladi. “Yashil” iqtisodiyot konsepsiyasi Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit bo‘yicha dasturida (UNEP) mustahkamlangan va “ekologik xavflar va atrof-muhit tanqisligini sezilarli darajada kamaytiradigan holda inson farovonligi va ijtimoiy adolatni oshirish” usuli sifatida tan olingan.

“Yashil” iqtisodiyot ekologik xavf-xatarlarni kamaytirish, resurslardan samarali foydalanish va atrof-muhitga zarar yetkazmasdan barqaror rivojlanishga qaratilgan iqtisodiyot g‘oyasini ilgari surdi. Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish muhim masalaga aylandi. Mamlakatimizda ham ushbu sohani rivojlantirish yuzasidan bir qator ishlar amalga oshirildi. Shuni ta‘kidlash lozimki, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 4-oktabrdagi PQ-4477-son qarori bilan 2019–2030-yillarda O‘zbekiston Respublikasining “yashil” iqtisodiyotga o‘tish strategiyasi tasdiqlangan¹. Unga ko‘ra:

- iqtisodiyotning bazaviy tarmoqlari energiya samaradorligini oshirish;
- energiya resurslari iste‘molini diversifikatsiyalash va qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni rivojlantirish;
- iqlim o‘zgarishi oqibatlariga moslashish va ulami yumshatish, tabiiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish va tabiiy ekotizimlarni asrash belgilandi;

Adabiyotlar tahlili. Yashil iqtisodiyotni iqtisodiyotga joriy etish masalasi juda ko‘p olimlar tomonidan o‘rganilgan va e‘tirof etilgan. Bunga asosiy sabab yashil iqtisodiyot barqaror rivojlanishning asosiy omili sifatida e‘tirof etilishidir. Yashil iqtisodiyotni iqtisodiy rivojlanish manbasi sifatida foydalanish imkoniyatlari mavjud.

Mavjud xatarlarning ko‘lami inobatga olgan holda global muammolar bilan bog‘liq muammo bu iqlim o‘zgarishlardir. Bu muammo zarur profilaktika choralarini ko‘rishni talab qiladi, mamlakatlar o‘z milliy iqtisodiyotini saqlash, iqtisodiy o‘shish yo‘llari izlash, atrof-muhit ifloslanishi va tabiiy resurslarning yetishmovchiligi bilan bog‘liq muammolarni hal etishga kirishadi. Yuqorida sanab keltirilgan sababalar natijasida “yashil o‘shish” konsepsiyasining paydo bo‘ldi (Satbyul, 2014).

Yashil iqtisodiyot qashshoqlikni bartaraf etish, ijtimoiy adolatni ta‘minlash, iqtisodiyotni yaxshilash orqali barqaror rivojlanishga ko‘maklashish, samaradorlik va resurslardan adolatli foydalanishni nazarda tutishini ta‘kidlangan (Kaprotti va Beyli, 2014).

O‘z navbatida, yashil iqtisodiyot tushunchasi moliyaviy va iqtisodiy inqirozga qarshi vosita sifatida targ‘ib qilinadi. Uning maqsadi bozorga investitsiyalarni yo‘naltirish orqali zaiflashgan global iqtisodiyotning tiklanishiga yordam berish ekologik mahsulotlar va xizmatlar va “tabiiy” infratuzilmani rivojlantirish, ya‘ni o‘rmonlar, suv havzalari yoki biologik xilma-xillik (Lane, 2010)

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu (bo‘limni) tadqiqotni tahlil qismini amalga oshirishda uchun biz, xususan, bugungi kunda dunyo bo‘yicha “yashil” iqtisodiyot samaradorligini baholaydigan “Yashil” o‘shish indeksi² xalqaro reyting ko‘rsatkichlaridan foydalanildi. Ushbu indeks barqaror rivojlanish maqsadlarida keltirilgan bo‘lib, indeks 4 ta maqsadli yo‘nalish, 16 ta kategoriyalar hamda 36 ta indikatorlardan iborat bo‘lib, doimiy tarzda hamda barcha davlatlarni qamragan holda yuritib kelinadi. Ushbu reytingda O‘zbekiston ham ishtirok etib kelmoqda.

Tabiat mulklarini himoyalash

“Yashil” iqtisodiy
imkoniyatlar

Resurslardan samarali va
barqaror foydalanish

Ijtimoiy qamrov

1-rasm. “Yashil o‘shish” indeksining 4 ta maqsadli yo‘nalishlari

¹ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 04.10.2019 yildagi PQ-4477-son

² Green growth index 2020, Measuring performance in achieving SDG targets, December 2020

O'zbekistonning "Yashil o'sish" indeksida quyida keltirilgan yo'nalish ko'rsatkichlarni tahlil qilish muhim ahamiyatga ega:

- Energiya – qayta tiklanuvchi energiya ta'minoti;
- Transport – elektr transportlaridan samarali foydalanish;
- Suv tizimi – irrigatsiya tizimlaridan oqilona foydalanish ;
- Qishloq xo'jaligi – mineral o'g'itlardan foydalanishni kamaytirish;
- O'rmon xo'jaligi – mavjud daraxtlar soni kamayib ketishi;
- Chiqindilar – qayta ishlash sanoatining rivojlanishi.

Natija va tahlillar. "Yashil" o'sish indeksiga ko'ra, *Shvetsiya, Daniya, Chexiya va Germaniya* kabi mamlakatlar eng yuqori "yashil" o'sish ko'rsatkichlariga ega. (1-jadval) Indeksning eng yuqori

o'rinlarini Shvetsiya davlati egallab umumiy 78.72 balni qo'lga kiritgan. Jumladan, Shvetsiya resurslardan samarali va barqaror foydalanish darajasiga ko'ra – 87.78, tabiat mulklarini himoyalash – 78.14, "yashil iqtisodiyot" imkoniyatlarini joriy etish holati bo'yicha 59.53, ijtimoiy qamrov darajasi bo'yicha 94.06 ko'rsatkichlarini qayd etgan. Daniya o'z navbatida 2005-yilda o'tkazilgan "Yashil o'sish" indeksiga ko'ra 1-raqamli davlat hisoblanib kelar edi. 2019-yilga kelib esa 76.77 ko'rsatkichni qayd etib, ushbu reytingda davlatlar ichida 2-o'rinni qayd etdi. Yevropa davlatlari havo ifloslanishiga qarshi kuchli qonunchiliklarni joriy etgan bo'lishiga qaramay, ushbu jadvalda qayd etilgan davlatlarning "yashil" o'sish indeksini 2005-yilga nisbatan biroz pasayganligini kuzatishimiz mumkin.

1-jadval

"Yashil o'sish" indeksida top 5-lik davlatlar (Yevropa hududi bo'yicha)

Mamlakat	Umumiy ko'rsatkichi	Reytingdagi o'rni	Holati
Shvetsiya	78.72	1	Yuqori
Daniya	76.77	2	Yuqori
Chexiya	76.74	3	Yuqori
Germaniya	75.83	4	Yuqori
Avstriya	75.22	5	Yuqori

Manba: Green Growth Index

Osiyo mintaqasida so'nggi yillarda "Yashil o'sish" ko'rsatkichlarida ijtimoiy qamrov ko'rsatkichi keskin oshganligini kuzatish mumkin. Buning asosiy sababi esa kambag'allikni kamaytirishga qaratilgan moliyaviy dasturlar yordamida Osiyo mamlakatlariga judda katta yashil investitsiyalar kiritilmoqda. Osiyo mintaqasida Yaponiya eng yaxshi "Yashil o'sish" ko'rsatkichiga ega davlat hisoblanib, umumiy 61.83 ko'rsatkichni qayd etadi. Xitoy aholi

soni ko'pligi hamda havoning ifloslanish darajasiga ko'ra eng yuqori o'rinlarni qayd etib kelmoqda. Shunday bo'lishiga qaramay, Xitoy Osiyo mintaqasida "Yashil o'sish" darajasi bo'yicha 3-o'rinni qayd etdi. Xitoyning umumiy ko'rsatkichi 58.33 ni tashkil etadi. Jadvalda keltirilgan davlatlar o'rtasida resurslardan samarali va barqaror foydalanish bo'yicha Filippin yetakchilikni qayd etib, uning umumiy ko'rsatkichi 63.68 ni tashkil etadi.

2-jadval

"Yashil o'sish" indeksida top 5-lik davlatlar (Osiyo hududi bo'yicha)

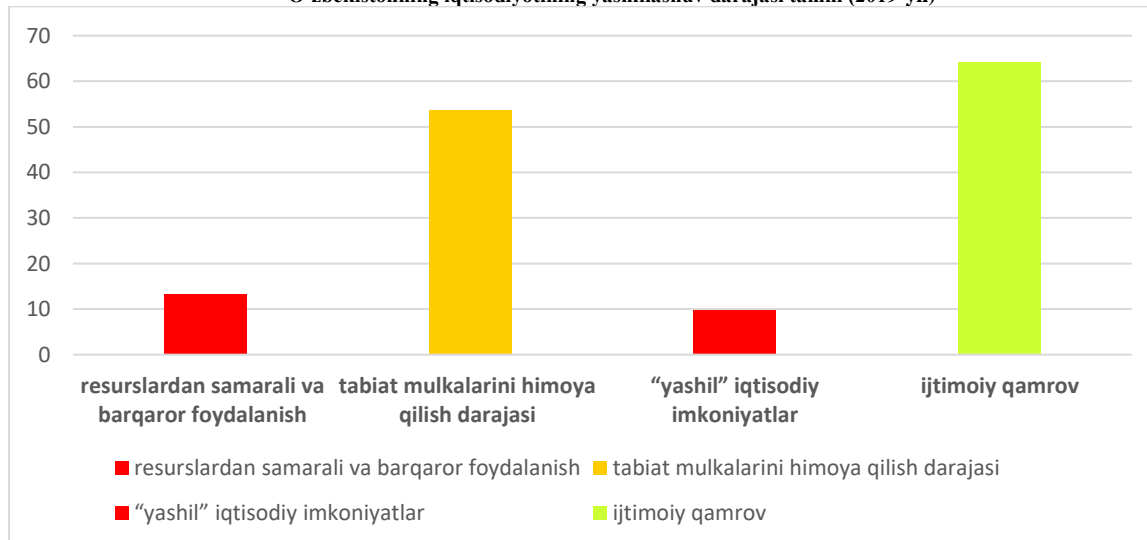
Mamlakat	Umumiy ko'rsatkichi	Reytingdagi o'rni	Holati
Yaponiya	61.83	1	Yuqori
Gruziya	58.65	2	O'rta
Xitoy	58.33	3	O'rta
Filippin	56.55	4	O'rta
Malayziya	55.44	5	O'rta
.....	.....	.....	.....
O'zbekiston	25.83	33	Past

Manba: Green Growth Index

Mamlakat iqtisodiyotiga yashil iqtisodiyotni joriy etish ijtimoiy inklyuzivlikni va o'ziga xos tarkibiy islohotlarni talab qiladi.

3-jadval

O'zbekistonning iqtisodiyotining yashillashuv darajasi tahlili (2019-yil)

O'zbekiston ushbu reytingda 2005-yilda 19.87 ko'rsatkichni qayd etgan bo'lsa, bu ko'rsatkich 2019-yilda 25.83 darajani qayd etdi. O'zbekiston resurslardan samarali foydalanish va "yashil" iqtisodiy imkoniyatlar ko'rsatkichlari bo'yicha past natijani qayd etgan. Ijtimoiy qamrov holati bo'yicha O'zbekiston 64.26 ko'rsatkichni qayd etib, aholiga birlamchi xizmatlarni ko'rsatish, gender tengligi, ijtimoiy adolat va ijtimoiy himoya tizimida yuqori natijalarni qayd etib kelmoqda. Mamlakatning yashil iqtisodiyotni joriy etish holatini baholashda boshqa xalqaro tashkilotlarlar Jahon banki, Xalqaro valyuta fondi (XVF), UNEP, Global yashil instituti, Dual Citizen xalqaro agentligi kabi xalqaro va xususiy tashkilotlarning indikatorlarini tahlil qilish ham ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Muhokama va takliflar. "Yashil iqtisodiyot"ni rivojlantirish muammolarini kompleks tahlil etish qator xulosalar qilish mumkin. "Yashil iqtisodiyot" barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash va investitsiyalarni oshirish bilan bir vaqtda atrof muhit muhofazasi va ijtimoiy integratsiya sifatini yaxshilash hisoblanadi (A.Shtayner, 2011). Shu nuqtayi nazardan qaraganda, mazkur maqsadga erishish uchun barqaror rivojlanishning ijtimoiy omillariga keng e'tibor qaratish lozim. Shuningdek, yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni jadallashtirish mamlakat uchun alohida ahamiyat kasb etib, tabiiy kapital, inson kapitali

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Vaxabov A.V., Xajibakiyev Sh.X. "Yashil iqtisodiyot" asosida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashning nazariy va amaliy jihatlari. // Ilmiy elektron jurnali. XXI asr: fan va ta'lim masalalari", No2, 20172.
2. Beder, S. 2011, 'Environmental economics and ecological economics: the contribution of interdisciplinary to understanding, influence and effectiveness', Environmental Conservation, vol. 38, no. 2, pp. 140-150
3. Blueprint for a Green Economy: David Pearce, Anil Markandya and Edward B. Barbier. Earthscan, London, Great Britain, 1989. 192 pp
4. Satbyul, K. E., Ho, K., Yeora, C. (2014). A New Approach to Measuring Green Growth: Application to the OECD and Korea. *Futures*, 63, 37–48. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2014.08.002>
5. Caprotti, F., Bailey, I. (2014). Making Sense of the Green Economy. *Geografiska Annaler: Series B, Human Geography*, 96(3), 195–200. <https://doi.org/10.1111/geob.12045>
6. Lane, R. (2010). The Crisis from the Point of View of Evolutionary Economics. *International Journal of Social Economics*, 37(6), 466–471. <https://doi.org/10.1108/03068291011042337>
7. Навстречу «зелёной» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности / Штайнер А., Айрис Р., Бэсса С. И др: ЮНЕП/ГридАрендаль, 2011. С. 17.
8. World Bank (2012). Inclusive Green Growth: The Pathway to Sustainable Development. Washington D.C.: The World Bank.

Web sahifalar:

<http://www.unep.org>
<http://unesdoc.unesco.org>
<http://worldgreeneconomy.org/>

va mamlakatning iqtisodiy rivojlanish darajasiga kabi xususiyatlarga bevosita bog'liq holda ro'y beradi. Shu nuqtayi nazardan

- "yashil" iqtisodiyotga o'tish va "yashil" o'sishni ta'minlash bo'yicha harakatlar rejasini ishlab chiqish
- "yashil" iqtisodiyot sohasidagi ustuvor yo'nalishlar bo'yicha fundamental va amaliy tadqiqotlarni olib borish;
- atrof-muhitni muhofaza qilish siyosatini samarali yuritish;
- resurs samaradorligini oshirish, yashil bandlik va moliyani rivojlantirish;
- "yashil" iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlashning moliyaviy va nomoliyaviy mexanizmlarini ishlab chiqish;
- qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirishning huquqiy bazasini shakllantirish va takomillashtirish masalalariga e'tibor qaratish zarur.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, iqtisodiy o'sish va rivojlanish uchun ko'plab imkoniyatlarni taqdim etayotgan global yashil o'tish davrida O'zbekiston o'z kelajagini ta'minlash uchun barqaror siyosatni qabul qilishi kerak..

[Retrieved 2015-11-03] Available at: http://siteresources.worldbank.org/EXTSDNET/Resources/Inclusive_Green_Growth_May_2012.pdf

9. Acosta, L. A., Maharjan, P., Peyriere, H., Galotto, L., Mamiit, R. J., Ho, C., Anastasia., O. (2019). Green Growth Index: Concept, Methods and Applications. GGGI Technical Report No. 5, Green Growth Performance Measurement (GGPM) Program, Global Green Growth Institute, Seoul
10. The-Sustainable-Development-Goals-Report-20197.34.
11. Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication // UNEP's Green Economy Initiative. Website. 2011. 2 December.
12. Umarov Toxirjon Mamurjonovich. (2024). ERKIN IQTISODIY ZONALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA INNOVATSIYALAR VA INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISHDA KLASTER YONDASHUVINING O'RNI. *INTERNATIONAL CONFERENCE OF NATURAL AND SOCIAL-HUMANITARIAN SCIENCES*, 1(1), 156–167. Retrieved from <https://universalconference.us/universalconference/index.php/ICNSHS/article/view/277>
13. Ugli, B. K. F. (2024). THE IMPACTING FACTORS ON SMALL BUSINESS GROWTH. *Frontline Marketing, Management and Economics Journal*, 4(01), 24-36.